

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19.10.2016 r.

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia : SSO Joanna Sawicz

Protokolant :st. sekretarz sądowy Gabriela Zaborowska

przy udziale - - -

po rozpoznaniu w dniu 19.10.2016 r. w Świdnicy

sprawy **W. S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o odsetki

na skutek odwołania **W. S.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

z dnia 30.06.2016 r. Nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 30.06.2016 r. znak: (...) w t en sposób, iż przyznaje powódce W. S. prawo do ustawowych odsetek liczonych od kwot renty rodzinnej za poszczególne miesiące:

- od dnia 21 grudnia 2015 r. do dnia 14 czerwca 2016 r. od kwoty renty rodzinnej za grudzień 2015 r.;

- od dnia 21 stycznia 2016 r. do dnia 14 czerwca 2016 r. od kwoty renty rodzinnej za styczeń 2016 r.,;

- od dnia 21 lutego 2016 r. do dnia 14 czerwca 2016 r. od kwoty renty rodzinnej za luty 2016 r.;

- od dnia 21 marca 2016 r. do dnia 14 czerwca 2016 r. od kwoty renty rodzinnej za marzec 2016 r.;

- od dnia 21 kwietnia 2016 r. do dnia 14 czerwca 2016 r. od kwoty renty rodzinnej za kwiecień 2016 r.;

- od dnia 21 maja 2016 r. do dnia 14 czerwca 2016 r. od kwoty renty rodzinnej za maj 2016 r.;

II. w pozostałej części oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W. S. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 30.06.2016r. Znak: (...) o odmowie prawa do wypłaty odsetek od decyzji organu rentowego z dnia 03.06.2016 r. wykonującej wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 31.03.2016 r. Wnioskodawczyni zażądała wypłaty odsetek od daty wstrzymania wypłaty świadczenia z tytułu renty rodzinnej do dnia wypłaty świadczenia, jak również zażądała wypłaty odsetek od odsetek niewypłaconych świadczeń rentowych, wskazując że wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy został wydany w dniu 31.03.2016 r., a decyzja o przywróceniu prawa do renty dopiero w dniu 03.06.2016r.

W odpowiedzi na odwołanie strona pozwana, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. wniosła o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, wskazując iż wydanie przez Sąd Okręgowy w Świdnicy prawomocnego wyroku w sprawie prawa do renty rodzinnej stanowi ostatnią okoliczność podlegającą wyjaśnieniu, wskutek czego strona pozwana nie pozostawała w zwłoce.

Sąd ustalił, co następuje :

W. O. (obecnie S.) w dniu 30.01.1997r. złożyła u strony pozwanej wniosek o górniczą rentę rodzinną po zmarłym w dniu (...) mężu A. O.. Decyzją z dnia 11.02.1997r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. przyznał jej prawo do renty rodzinnej po zmarłym od dnia zgonu, na rzecz córki M. do dnia 30.11.1998r., natomiast na rzecz wnioskodawczyni na stałe. Na podstawie kolejnych decyzji strony pozwanej renta rodzinna podlegająca podziałowi dla dwóch uprawnionych, była wypłacana przez stronę pozwaną do dnia 30.11.2007r. W oparciu o decyzję z dnia 11.12.2007r., od dnia 01.12.2007r. wnioskodawczyni była jedyną uprawnioną osobą do otrzymywania górniczej renty rodzinnej po zmarłym A. O., które zostało jej przyznane na stałe. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił stały termin płatności świadczenia na 20-ty dzień każdego miesiąca.

W dniu 12.09.2015r. wnioskodawczyni zawarła związek małżeński z R. S., o czym poinformowała organ rentowy w dniu 04.12.2015r., przedkładając kopię dowodu osobistego i odpis skrócony aktu małżeństwa.

Decyzją z dnia 08.12.2015r. strona pozwana z urzędu wstrzymała wypłatę renty rodzinnej od dnia 01.12.2015r., wskazując że prawo do renty rodzinnej ustalonej przed dniem 01.01.1999r. ustaje w razie zawarcia związku małżeńskiego. Wnioskodawczyni złożyła odwołanie od tej decyzji.

Wyrokiem z dnia 31.03.2016r. (sygn. akt VII U 38/16) Sąd Okręgowy w Świdnicy zmienił zaskarżoną decyzję strony pozwanej z dnia 08.12.2015r., nakazując stronie pozwanej podjąć od dnia 01.12.2015r. wypłatę renty rodzinnej należnej wnioskodawczyni. Sąd Okręgowy stanął wówczas na stanowisku, że przepis art. 181 ustawy emerytalnej nie dotyczy wdów, które nabyły prawo do renty rodzinnej pod rządami ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników, a ponownie wyszły za mąż po wejściu w życie ustawy emerytalnej. Sąd Okręgowy uznał interpretację przyjętą przez pozwanego za nieprawidłową, wskutek czego wypłata świadczenia nie powinna zostać wstrzymana. Strona pozwana odstąpiła od wnoszenia apelacji, wskutek czego ww. wyrok uprawomocnił się.

Decyzją z dnia 3.06.2016r. strona pozwana dokonała przeliczenia od dnia 01.12.2015 r. renty rodzinnej wnioskodawczyni na stałe. Strona pozwana wypłaciła należność główną za okres 01.12.2015-30.06.2016 r., ustalając termin płatności renty na 20-go dzień każdego miesiąca.

dowód: akta ZUS, akta tut. Sądu sygn. VII U 38/16

W dniu 15.06.2016r. przekazano na konto ubezpieczonej wyrównanie renty rodzinnej za okres 1.12.2015r.-31.05.2016r. wraz ze świadczeniem za czerwiec 2016 r. - **okoliczność bezsporna**.

W dniu 24.06.2016r. wnioskodawczyni złożyła u strony pozwanej wniosek o wypłatę odsetek ustawowych od należności tytułem renty, której wypłata była wstrzymana na mocy decyzji strony pozwanej z dnia 08.12.2015 r.

Decyzją z dnia 30.06.2016r. strona pozwana odmówiła wnioskodawczyni prawa do wypłaty odsetek, wskazując że dniem wyjaśnienia ostatniej okoliczności dotyczącej prawa do świadczenia jest dzień wpływu prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego do strony pozwanej, a decyzja wykonująca wyrok została wydana przed upływem 30-dniowego terminu na jej wykonanie.

dowód: akta ZUS

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie wnioskodawczynie jest zasadne w części.

W niniejszej sprawie wnioskodawczynie domagała się wypłaty odsetek od należności głównej wynikającej z prawa do renty rodzinnej, której wypłata została wstrzymana przez organ rentowy za okres od dnia 1.12.2015r. do dnia wypłaty świadczenia, jak również odsetek od niewypłaconych przez organ rentowy odsetek od należności głównej.

Na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2016.963 j.t.) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Zawarte w tym przepisie określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 14.01.2016 r. sygn. III AUa 1305/15). Artykuł 85 ust. 1 u.s.u.s. ma zastosowanie wówczas, gdy wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej przyznania świadczenia następuje w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem.

Zgodnie natomiast z powołanym przez pozwaną w zaskarżonej decyzji przepisem art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2016.887 j.t.), ustawy emerytalnej organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Natomiast w myśl ust. 1a tego przepisu, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Jak podkreśla się w judykaturze, przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" (art. 118 ust. 1a u.e.r.f.u.s.) trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę (por. wyroki SA w Gdańsku z dnia 23.06.2016 r. sygn. III AUa 66/16; z dnia 06.05.2016 r. sygn. III AUa 8/16; z dnia 25.01.2016 r. sygn. III AUa 1449/15).

A zatem, mając na uwadze powyższe regulacje pojęcie "okoliczności niezbędnej do wydania decyzji" wiąże nie tyle z samym procesem decyzyjnym, ile koniecznością prowadzonego postępowania w zakresie ustalania - wyjaśniania okoliczności spornych.

Stąd też zasadniczy wpływ na dokonanie przez Sąd oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji strony pozwanej z dnia 30.06.2016 r. w przedmiocie odmowy wypłaty ustawowych odsetek mają okoliczności odnoszące się do wydania przez stronę pozwaną decyzji z dnia 08.12.2015r., która została zmieniona prawomocnym wyrokiem tut. Sądu z dnia 31.03.2016 r. Należy bowiem zauważyć, że wstrzymanie prawa do renty wnioskodawczynie nastąpiło od dnia 01.12.2015 r. z uwagi na złożenie przez wnioskodawczynię informacji o zmianę danych osobowych. Organ rentowy w istocie nie prowadził żadnego postępowania wyjaśniającego, nie wyjaśniał żadnych spornych okoliczności, które mogły wymagać

czasu, a jedynie po otrzymaniu w/w informacji dokonał prawnej oceny dalszego prawa wnioskodawczyni do renty rodzinnej w świetle art. 181 ustawy emerytalnej, i wstrzymał wypłatę świadczenia.

Informacja o zmianie o danych osobowych wpłynęła do pozwanej w dniu 04.12.2015 r., a decyzja o wstrzymaniu wypłaty renty została wydana już w dniu 8.12.2015r., co potwierdza że organ rentowy nie przeprowadzał żadnego postępowania wyjaśniającego. Należy przy tym zauważyć, że termin płatności świadczenia został oznaczony przez pozwaną na 20-ty dzień każdego miesiąca, zatem w ocenie Sądu, brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia, aby w dacie wydania w/w decyzji i następnie w najbliższym terminie płatności, organ rentowy nie ustalił nadal prawa do wypłaty przedmiotowej renty i nie dokonał tej wypłaty. Podkreślenia wymaga, że wydanie decyzji z dnia 8.12.2015r. wiązało się jedynie z kwestią prawną, a nie ustaleniami faktycznymi, które były bezsporne. Stąd też termin 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji nie miał zastosowania do decyzji z dnia 8.12.2015r. (skoro już po upływie 4 dni od informacji uzyskanej od powódki została ona wydana).

Decyzja strony pozwanej z dnia 08.12.2015 r. o wstrzymaniu wypłaty renty rodzinnej okazała się jednak całkowicie błędna i niezasadzona prawnie. Rzetelne dokonanie przez pozwaną analizy stosowania przepisu art. 181 ustawy emerytalnej w stosunku do wnioskodawczyni, nie powinno bowiem prowadzić do wstrzymania wypłaty świadczenia przyznanego na stałe przed dniem 01.01.1999r., tym bardziej, że kwestia ta była już przedmiotem wielu orzeczeń sądów powszechnych, w tym Sądu Najwyższego. Stąd też zachowanie organu należy oceniać w kategoriach "błędu", który doprowadził do niezasadnej decyzji. Okoliczności te zostały potwierdzone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 31.03.2016r. (sygn. akt VIIU 38/16)

Ponadto na uwagę zasługuje również fakt, że przepis art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej odnosi się do sytuacji ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości. Ustawodawca precyzyjnie zatem wskazał zakres obowiązywania tego przepisu. Zgodnie z jego literalnym brzmieniem, nie można go stosować do kwestii decyzji odnoszącej się do wstrzymania wypłaty świadczenia. Należy przeciw odróżnić ustalenie prawa do świadczenia od samej wypłaty świadczenia, która jest jedynie realizacją zobowiązania. W decyzji z dnia 08.12.2015 r. strona pozwana dokonała wstrzymania wypłaty renty rodzinnej, opierając się na błędnie przyjętej podstawie prawnej, zatem w ocenie Sądu, jest odpowiedzialna za wydanie decyzji niezgodnej z prawem.

W świetle poczynionych rozważań brak jest również podstaw do przyjęcia, że dopiero wpływ prawomocnego wyroku z dnia 31.03.2016r. stanowiło ostatnią niezbędną okoliczność do wydania prawidłowej decyzji, stąd też od daty wpływu wyroku należy liczyć owe 30 dni na wydanie prawidłowej decyzji, skoro co już wcześniej zostało omówione ani organ rentowy, ani sąd nie dokonywał żadnych ustaleń w zakresie niezbędnych okoliczności, zaś kwestia sporna dotyczyła jedynie prawidłowej oceny stosunku prawnego. Także brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia - por. uchwała SN z dnia 24.03.2011r., IUZP 2/11.

A zatem w sytuacji, gdy wydanie niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej przyznania świadczenia jest skutkiem niewłaściwej subsumcji niespornego stanu faktycznego, skorygowanej dopiero przez sąd rozpoznający odwołanie od zaskarżonej decyzji, należy przyjąć, iż możliwe było terminowe ustalenie uprawnień wnioskodawcy do świadczenia, a opóźnienie w tym względzie nastąpiło z przyczyn, za które organ ten ponosi odpowiedzialność, nawet jeśli nie można mu zarzucić braku należytej staranności w wykładni i stosowaniu prawa (wyroki SN z dnia 27.09.2002r., II UK 214/02, z dnia 22.04.2004r., III UK 1/04, z dnia 25.01.2005r., I UK 159/04, i z dnia 14.09.2007r., III UK 37/07).

Kwestie wypłaty odsetek zostały uregulowane w §2 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1.02.1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12, poz. 104), w myśl którego odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń.

Mając powyższe rozważania na uwadze, należało uznać, że strona pozwana pozostawała w zwłoce z zapłatą renty rodzinnej za poszczególne miesiące od dnia następnego po dniu wymagalności świadczenia określonej na 20-ty dzień każdego miesiąca od poszczególnych rent za każdy kolejny miesiąc osobno (tj. od dnia 21-go każdego miesiąca poczynając od grudnia 2015r.) do dnia przekazania wyrównania na konto ubezpieczonej (tj. do dnia 14.06.2016r. , co było także okolicznością bezsporną)

Z tych przyczyn Sąd przyznał wnioskodawczyni prawo do ustawowych odsetek od poszczególnych wypłat renty rodzinnej jak w pkt I sentencji, zmieniając zaskarżoną decyzję strony pozwanej na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił odwołanie na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. jak w pkt II sentencji, biorąc pod uwagę fakt, że świadczenie za miesiąc czerwiec 2016 r. zostało wypłacone wnioskodawczyni wraz z wyrównaniem za poprzednie miesiące w dniu 15.06.2016 r., tj. przed oznaczonym na 20 dzień każdego miesiąca terminem płatności. Tym samym pozwana nie pozostawała w zwłoce w zakresie wypłaty renty rodzinnej za czerwiec 2016 r.

Oddaleniu podlegało również żądanie wnioskodawczyni w zakresie odsetek od odsetek. Należy bowiem zauważyć, jak przyjętym jest w judykaturze, że przepis art. 85 ust. 1 ustawy systemowej odsyła do przepisów prawa cywilnego jedynie w zakresie wysokości odsetek, regulując w pozostałym zakresie kwestię odsetek w sposób wyczerpujący. Na gruncie przepisów prawa ubezpieczeń społecznych, w tym przywołanych ustaw systemowej, jak również emerytalnej, brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do żądania odsetek od odsetek. Nie przewiduje tego bowiem ani ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, ani ustawa emerytalna, czy jakikolwiek inny akt prawny z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych. W sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych nie znajdują też zastosowania przepisy art. 476 k.c., art. 481 k.c., jak również art. 482 § 2 k.c. (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 14.04.2015 r. sygn. III AUa 617/14).

Z tych przyczyn tak sformułowane dalsze żądanie wnioskodawczyni Sąd uznał za niezasadne.